

P108 : พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านโพหนอง อำเภอสว่างคันคม จังหวัดอำนาจเจริญ

นพวรรณ นพเคราะห์

รพ.สต.โพหนอง

โรคฟันผุ เป็นปัญหาทันตสาธารณสุขที่สำคัญอีกเรื่องที่ทำให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพอนามัยโดยรวมของประชาชนและกลุ่มที่สำคัญไม่แพ้กันคือกลุ่มเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ต้องการการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครอง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโพหนอง อำเภอสว่างคันคม จังหวัดอำนาจเจริญ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโพหนอง อำเภอสว่างคันคม จังหวัดอำนาจเจริญ ทั้งหมด 48 คน ดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสถานการณ์ปัญหา ขั้นตอนที่ 2 คัดเลือกข้อมูลแก่ผู้ปกครอง ขั้นตอนที่ 3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 4 จัดเวทีคืนข้อมูลแก่ผู้ปกครองอีกครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความรู้เกี่ยวกับทันตสุขภาพ อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 52.1 ด้านทัศนคติเกี่ยวกับทันตสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 56.3 และด้านพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ร้อยละ 89.6 ปัญหาในการดูแลทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียน ได้แก่ ปัญหาด้านพฤติกรรมการดูแลช่องปากไม่ถูกต้องของผู้เลี้ยงดู ปัญหาการรับประทานนมหวาน และปัญหาการเลี้ยงดูด้วยขวดนม แนวทางการแก้ปัญหาทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง ครอบคลุมควรเน้นการเสริมแรงจูงใจการใช้แปรงฟันความสนใจเด็ก เน้นส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างครูและผู้ปกครอง การจัดทำสื่อการสอน ประชุมเครือข่ายผู้ปกครองและการประกาศนโยบายศูนย์ปลอดขวดนม

คำสำคัญ : เด็กก่อนวัยเรียน ผู้ปกครอง พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพ

บทนำ

โรคฟันผุเป็นโรคในช่องปากที่แพร่หลายโรคหนึ่งของประชาชนทั่วโลก โรคนี้จะเกิดขึ้นได้ทุกสถานภาพทางเศรษฐกิจและทุกช่วงอายุ แต่ในเด็กก่อนวัยเรียนจะมีโอกาสเป็นโรคนี้นี้มากกว่ากลุ่มวัยอื่น โรคฟันผุเป็นโรคที่มีการดำเนินโรคไปอย่างช้าๆ และต่อเนื่อง ถ้าไม่ได้รับการตรวจและการรักษาในระยะแรกๆแล้ว โรคก็จะลุกลามต่อไปจนถึงจุดที่เกิดพยาธิสภาพขึ้นกับเนื้อเยื่อปลายรากฟันและรอบปลายรากฟัน ซึ่งมีความยุ่งยากในการรักษาเพื่อจะอนุรักษ์ฟันนั้นไว้ และส่วนใหญ่ก็มักจะได้รับการรักษาด้วยการถอนในที่สุด เด็กก่อนวัยเรียนเป็นวัยที่ฟันน้ำนมขึ้นมาครบทุกซี่ในช่องปาก ปัญหาที่พบของวัยนี้คือ โรคฟันผุ ให้สูญเสียฟันน้ำนมก่อนกำหนด มีผลต่อการบดเคี้ยวอาหารการพัฒนาการของขากรรไกร ตลอดจนการเรียงตัวของฟันถาวรที่จะขึ้นมาแทนที่ฟันน้ำนม ดังนั้นการดูแลทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียนเป็นสิ่งสำคัญ ควรเริ่มต้นตั้งแต่เด็ก เพื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีทันตสุขภาพที่ดีต่อไป (กองทันตกรรม กระทรวงสาธารณสุข ๖๒)

จากผลการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากแห่งชาติครั้งที่ ๘ ปี ๒๕๖๐ พบว่าโรคฟันผุในฟันน้ำนมมีความชุกและความรุนแรงค่อนข้างสูง ในกลุ่มเด็ก ๓ ปี เด็กเป็นโรคฟันผุ ร้อยละ ๕๒.๙ โดยเฉลี่ยผุ อุด ถอน ๒.๘ ซี่ต่อคน ในกลุ่มเด็ก ๕ ปีพบเป็นโรคฟันผุ ร้อยละ ๗๕.๖ มีค่าเฉลี่ยผุ อุด ถอน ๔.๕ ซี่ต่อคน ฟันที่ผุไม่ได้รับการรักษาเกือบทั้งหมด เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลการสำรวจอำเภอเสนางคนนิคม จังหวัดอำนาจเจริญ ปี ๒๕๖๒ พบว่า เด็กอายุ ๓ ปี มีฟันผุร้อยละ ๓๒.๔ (โรงพยาบาลเสนางคนนิคม ,๒๕๖๒) จากการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโพหนอง ปี ๒๕๖๒ พบว่าเด็กก่อนวัยเรียน ปราศจากฟันผุเพียงร้อยละ ๒๘.๒ (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโพหนอง,๒๕๖๒) ซึ่งน้อยมากเมื่อเทียบกับเกณฑ์ระดับประเทศที่กำหนดให้เด็กอายุ ๓ ปี ปราศจากฟันผุไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๔๐ จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นปัญหาการเกิดโรคฟันน้ำนมผุในกลุ่มเด็กก่อนวัยเรียนมีความชุกและแนวโน้มการเกิดโรคอยู่ในระดับสูง ซึ่งสภาวะฟันผุในเด็กเป็นสาเหตุหนึ่งในการเกิดภาวะทุพโภชนาการและต้องสูญเสียฟันน้ำนมก่อนเวลา และจากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรคฟันน้ำนมผุในเด็กที่ผ่านมา พบว่า จะเน้นเชิงระบาดวิทยาเน้นความสนใจที่ปัจจัยของการเกิดโรคฟันผุเป็นหลัก เช่น วิลาวัลย์ วีระอาชากุลและวิบูลย์ วีระอาชากุล,๒๕๔๖ ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคฟันน้ำนมผุในเด็กอายุ ๖ - ๓๐ เดือนในคลินิกเด็กดี พรรณราย ทัพพันตกุล,๒๕๖๐ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับโรคฟันผุในเด็กปฐมวัยอายุ ๓ -๖ ปี การศึกษาพฤติกรรมของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนจึงสำคัญและสามารถนำไปพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินงานส่งเสริมทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียน อีกทั้งสามารถนำไปสร้างโปรแกรมด้านทันตสุขภาพศึกษาเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ปกครองในการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์

๑.เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโพหนอง อำเภอเสนางคนนิคม จังหวัดอำนาจเจริญ

ระเบียบการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรเป้าหมายเป็นผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโพหนอง อำเภอ

เสนางศนิคม จังหวัดอำนาจเจริญ โดยเป็นผู้ปกครองที่มีภูมิลำเนาและอาศัยอยู่ในตำบลโพหนอง ที่มีส่วนร่วมในการดูแลทันตสุขภาพช่องปากและฟัน คือ ผู้ปกครองเด็ก (พ่อ, แม่),ผู้ดูแลร่วม (ปู่ ย่า ตา ยาย),(ลุง,ป้า,น้า,อา) ทั้งหมด ๔๘ คน

ขั้นตอนการดำเนินการ

การดำเนินงาน การส่งเสริมทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนโดยมีผู้ปกครองเป็นส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ มี ๔ ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ ๑ ศึกษาสถานการณ์ปัญหาและพฤติกรรมดูแลทันตสุขภาพ และการตรวจสภาวะ ช่องปากเด็ก ประเมินความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติของผู้ปกครอง ก่อนทำกิจกรรม

ขั้นที่ ๒ การค้นหาข้อมูลผลตรวจสุขภาพช่องปากเด็ก

ขั้นที่ ๓ ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ ค้นหาปัญหาที่แท้จริงและหาแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมกับบริบทโดยผู้ปกครองยินยอมเข้าร่วมกิจกรรม อธิบายกิจกรรมการดำเนินงาน การติดตาม การประเมินผล จัดรวบรวมข้อมูลปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงและปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมดูแลทันตสุขภาพที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุ ตามประเด็นหลักๆ ๓ ประเด็น คือ การแปรงฟัน การรับประทานอาหารหวาน การดูดขวดนม จากการระดมความคิดเห็นผู้ปกครอง และนำเสนอผลของแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อให้ผู้ปกครองได้รู้วิธีการจัดการปัญหา

ขั้นที่ ๔ จัดเวทีค้นหาข้อมูล แนวทางการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง นำข้อมูลที่ได้มอบแก่ผู้ปกครองและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

๑. แบบบันทึกผลการตรวจสุขภาพช่องปากเด็กโดยทันตภิบาล

๒. แบบสอบถาม เพื่อประเมินพฤติกรรมกรรมการดูแลทันตสุขภาพและปัจจัยที่มีผลต่อการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียน เครื่องมือที่ผู้วิจัยนำมาใช้ จากการศึกษาความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลคลองท่อมใต้ อ.คลองท่อม จ.กระบี่ (๒๕๕๘)

๓. เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ในการทำกิจกรรมเรียนรู้ผ่านประสบการณ์และซักถามเพิ่มเติมจากครูเด็กเล็ก และการสังเกตการณ์ติดตามเยี่ยมบ้าน ผู้ปกครองที่เข้าร่วมกิจกรรมยินยอมให้มีการสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคลและสนทนากลุ่ม แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาความรู้ ทักษะคิดและพฤติกรรมกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กของผู้ปกครอง ดังนี้

๑. วัดความรู้โดยการสอบถามตามแบบสอบถาม จำนวน ๑๓ ข้อ ตอบถูกให้ ๑ คะแนนตอบผิด ให้

๐

คะแนน ตอบผิดให้ ๐ คะแนน ช่วงคะแนนความรู้อยู่ระหว่าง ๐-๑๓ คะแนน แบ่งกลุ่มโดยวิธีการกำหนดเกณฑ์ตามช่วงคะแนนตามแนวคิด Bloom (Bloom,๑๙๖๘ อ้างใน นิพา โพชนะ,๒๕๕๑) แบ่งระดับคะแนนความรู้ ดังนี้

ความรู้ระดับต่ำ

น้อยกว่าร้อยละ ๖๐

ความรู้ระดับปานกลาง

ร้อยละ ๖๐-๗๙

ความรู้ระดับสูง

ตั้งแต่ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป

๒. วัดทัศนคติด้านทัศนสุขภาพเกี่ยวกับความรู้สึกรู้สึก คิดเห็น เชื่อ ซึ่งมีให้เลือก ๕ ตัวเลือก จำนวน ๑๔ ข้อ คำถามเชิงลบและคำถามเชิงบวก ลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า ของ (ลิเคอร์ท) ๕ ระดับ การให้คะแนนมีเกณฑ์ดังนี้จัดกลุ่มโดยวิธีการกำหนดเกณฑ์ตามช่วงคะแนน โดยใช้คะแนนสูงสุดลบด้วยคะแนนต่ำสุดและนำมาหารด้วยระดับการวัดที่ต้องการ ช่วงคะแนนดังนี้

ทัศนคติระดับสูง

ค่าระดับคะแนน ๓.๘-๕.๐๐

ทัศนคติระดับปานกลาง

ค่าระดับคะแนน ๒.๔-๓.๗

ทัศนคติระดับต่ำ

ค่าระดับคะแนน ๑.๐-๒.๓

๓. วัดพฤติกรรมเกี่ยวกับทัศนสุขภาพ โดยการสัมภาษณ์การปฏิบัติของผู้ปกครองในการดูแลและป้องกันโรคฟันผุ มีให้เลือก ๓ ตัวเลือก จำนวน ๑๒ ข้อ จัดกลุ่มโดยวิธีกำหนดเกณฑ์ตามช่วงคะแนน ตามแนวคิดของเบสท์(Best,๑๙๘๙)โดยใช้คะแนนสูงสุดลบด้วยคะแนนต่ำสุดและนำมาหารด้วยการวัดที่ต้องการ แบ่งระดับคะแนน ดังนี้

การปฏิบัติระดับสูง

คะแนนเฉลี่ย ๒.๖-๓.๐

การปฏิบัติระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย ๑.๘-๒.๕

การปฏิบัติระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ย ๑.๐-๑.๗

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนสมบูรณ์ บันทึกและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

๑. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโพหนอง ตำบลโพหนอง อำเภอเสนางคนนิคม จังหวัดอำนาจเจริญ มีการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ รับผิดชอบตรวจฟันและเคลือบฟลูออไรด์โดยเจ้าหน้าที่ทันตภิบาลของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโพหนอง อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และผลการศึกษาพบว่า มีเด็กเข้าศึกษาประจำปีงบประมาณ๒๕๖๓ จำนวน ๔๘ คน ผลการตรวจสภาวะช่องปากเด็กมีอัตราการเกิดโรคฟันผุ ร้อยละ ๒๘.๒ ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ ๘๖.๓ มีอายุเฉลี่ย ๓๐ ปี มีความสัมพันธ์เป็นพ่อแม่ ร้อยละ ๙๒.๗ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษา ร้อยละ ๕๗.๕ และประกอบอาชีพเกษตรกร ๖๒.๕ มีรายได้ ๑๕,๐๐๐บาท/เดือน ร้อยละ ๔๘.๖

๒. ด้านความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ เด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง
 ตาราง ๑ ระดับความรู้ด้านทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง

ระดับความรู้	จำนวน (n=๔๘)	ร้อยละ
ระดับควรปรับปรุง	๖	๑๒.๕
ระดับปานกลาง	๑๗	๓๕.๔
ระดับสูง	๒๕	๕๒.๑

จากตาราง ๑ พบว่าความรู้ด้านทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง อยู่ในระดับสูง จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๑ รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน ๑๗ คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๔ ข้อที่ตอบถูกมากที่สุดคือ ชุดฟันที่ขึ้นตามธรรมชาติของคนเรามี ๒ ชุด ร้อยละ ๘๑.๔ ทราบว่าอาหารทำให้ฟันผุได้ง่ายคือขนมหวานร้อยละ ๘๘.๒ รองลงมา หนึ่งวันเด็กควรแปรงฟันอย่างน้อย ตอนเช้าและก่อนนอน ร้อยละ ๘๕.๓

๓. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ เด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง
 ตาราง ๒ ทัศนคติด้านทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง

ระดับทัศนคติ	จำนวน (n=๔๘)	ร้อยละ
ระดับควรปรับปรุง	๗	๑๔.๖
ระดับปานกลาง	๒๘	๕๘.๓
ระดับสูง	๒๓	๒๗.๑

จากตาราง ๒ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ๒๘ คน ร้อยละ ๕๖.๓ โดยผู้ปกครองเด็กเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการแปรงฟันให้สะอาดอย่างสม่ำเสมอเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการป้องกันโรคฟันผุ ร้อยละ ๕๑.๒ รองลงมาคือเห็นด้วยอย่างยิ่ง สุขภาพช่องปากเด็กเป็นสิ่งที่สำคัญควรให้ความสนใจ ร้อยละ ๓๘.๖ ส่วนข้อที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งว่า การให้เด็กหลับโดยมีขวดนมคาอยู่ในปากไม่เกี่ยวข้องกับการเกิดโรคฟันผุ ร้อยละ ๑๐.๒

๔. ด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ เด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง
 ตาราง ๓ การปฏิบัติในการดูแลและป้องกันทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง

ระดับการปฏิบัติ	จำนวน (n=๔๘)	ร้อยละ
ระดับปานกลาง	๔๓	๘๙.๖
ระดับสูง	๕	๑๐.๔

จากตาราง ๓ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ปกครองมีระดับการปฏิบัติตนอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ ๘๙.๖ มีเพียงร้อยละ ๑๐.๔ มีการปฏิบัติตนอยู่ในระดับสูง โดยมีข้อปฏิบัติมากที่สุด คือเด็กใช้ยาสีฟันในการแปรงฟันทุกครั้ง ร้อยละ ๗๗.๔ รองลงมา คือผู้ปกครองเป็นผู้ดูแลให้เด็กแปรงฟันทุกวัน ร้อยละ ๔๒.๖ และมีผู้ปกครองเป็น

ผู้ดูแลให้เด็กบิบบายาสีฟันใส่แปรงให้เด็กทุกครั้ง ร้อยละ ๔๐.๓ ทั้งนี้ไม่มีผู้ปกครองคนใดที่ไม่ได้ดูแลด้านทันตสุขภาพแก่เด็กก่อนวัยเรียน

ปัญหาการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง

๑. การปฏิบัติตนไม่ถูกต้องของผู้เลี้ยงดู ผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า พฤติกรรมการแปรงฟันของเด็กมีปัญหาหลายอย่าง เช่น ปล่อยให้เด็กแปรงฟันเอง เด็กไม่ให้ความร่วมมือ ผู้ปกครองตามใจใจอ่อน สงสารลูก ไม่ได้แปรงฟันก่อนนอนให้เด็ก ไม่ได้ตรวจความสะอาดฟันให้เด็ก

๒. ปัญหาการรับประทานนมหวานของเด็กก่อนวัยเรียน ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า พฤติกรรมการรับประทานนมหวานของเด็ก มีปัญหาเรื่อง การซื้อนม น้ำหวาน ของกรูบกรอบ ลูกอมให้เด็กทานบ่อย ทานไม่เป็นเวลา เด็กไม่ชอบทานผักและผลไม้ ชอบรับประทานนมหวานเดิมๆทุกวัน

๓. ปัญหาการให้นมด้วยขวดนมของผู้ปกครอง ผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า พฤติกรรมการเลี้ยงดูด้วยขวดนม มีปัญหาดังนี้ เด็กยังดูดนมจากขวดในเวลากลางคืน นอนหลับคาขวดนม เด็กไม่ยอมเลิกดื่มนมขวด ดื่มนมหวาน เด็กร้องไม่ยอมนอนในเวลากลางคืนถ้าไม่ได้กินนมจากขวด

แนวทางการแก้ไขปัญหาทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง

๑. การเสริมแรงใจ ให้คำชม ให้เด็กเลือกแปรงสีฟันที่ชอบ กระตุ้นให้ลูกอยากแปรงฟัน เช่น การเล่านิทาน ร้องเพลง ใช้ภาพประกอบเพลง นอกจากนี้ยังให้สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมร่วมกัน และแปรงฟันให้เด็กซ้ำหลังเด็กแปรงเอง

๒. พฤติกรรมการติดขวดนม การใช้วิธีเบี่ยงเบนความสนใจของเด็ก โดยฝึกให้เด็กดื่มนมกล่องกับแก้ว การจำกัดการรับประทานนมหวาน ลดปริมาณน้อยลง เน้นรับประทานผลไม้ เป็นอาหารว่าง และทำความสะอาดฟันทันทีเมื่อรับประทานอาหารหวานของเหนียวติดฟัน

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจมาจากสภาพการดำรงชีวิตของผู้ปกครอง ซึ่งจะเห็นได้ว่า กลุ่มผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรและรับจ้าง ต้องออกจากบ้านไปทำงานแต่เช้าจนถึงเย็น เมื่อกลับมาถึงบ้านต้องทำงานบ้านกว่าจะเสร็จก็ใกล้ค่ำแล้ว ทำให้มีเวลาดูแลเด็กก่อนวัยเรียนน้อยลง ซึ่งอาจจะส่งผลให้ผู้ดูแลเด็กได้ไม่ดี

๑. พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษา เรื่อง พฤติกรรมของผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลอากาศอำนวย อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร พบว่า พฤติกรรมของผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงสีฟันมีการฟู่ กระจาย บานไม่เป็นพุ่ม หรือเสื่อมประสิทธิภาพการใช้งานอยู่ในระดับมาก รองลงมา มีการแปรงฟันให้เด็กหลังรับประทานอาหารอย่างน้อย ๒ ครั้ง/วันอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับมัธยมศึกษา รวมถึงเป็นพ่อแม่เด็กส่วนใหญ่ สอดคล้องกับ

การศึกษาที่พบว่า พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองซึ่งพ่อแม่เป็นทำความสะอาดช่องปากให้เด็ก ร้อยละ ๕๓.๗

๒. พฤติกรรม การดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง พบว่า มีความรู้อยู่ในระดับสูง ร้อยละ ๕๒.๑ ด้านทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ ๕๖.๓ และด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลางเช่นกันที่ ร้อยละ ๘๙.๖ แสดงว่าผู้ปกครองมีพฤติกรรมในการส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กได้อย่างเหมาะสม แต่เมื่อนำผลข้อมูลการตรวจสถานะทันตสุขภาพมาเปรียบเทียบกับพบว่า ปัญหาโรคฟันผุในเด็กก่อนวัยเรียนมีอัตราการเกิดโรคสูง เมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายทันตสุขภาพประเทศไทยครั้งที่ ๗ ในปี ๒๕๖๐ (สำนักงานทันตสาธารณสุข, ๒๕๖๐) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก(สุนิชา ชินวุฒิ ,๒๕๕๘) พบว่า ความรู้ผู้ปกครองอยู่ในระดับสูง ร้อยละ ๕๙.๙๙ ทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง และพฤติกรรมของผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก อยู่ในระดับปานกลาง ความรู้ทัศนคติผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมของผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก

สรุปผล

ผลการศึกษา พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโพหนองอำเภอสว่างคันคม จังหวัดอำนาจเจริญ ครั้งนี้ เป็นการนำความรู้ที่ได้จากการดำเนินงาน มาเป็นข้อมูลประกอบการให้ทันตสุขภาพ ให้สอดคล้องกับปัญหาทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการนำไปสู่การเพิ่มหรือลดปัญหาทันตสุขภาพในอนาคต โดยเฉพาะฟันน้ำนม การขาดการเอาใจใส่ในฟันชุดแรกจากผู้ปกครองตั้งแต่แรกเกิด การสร้างทัศนคติในเรื่องการดูแลทันตสุขภาพและปรับรูปแบบการปฏิบัติรวมถึงพฤติกรรมเสี่ยงจะนำไปสู่ปัญหาการเกิดโรคฟันผุ ดังนั้นการให้ความรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้ผู้ปกครองเกิดทัศนคติที่ดีต่อการส่งเสริมทันตสุขภาพ ส่งผลต่อพฤติกรรมที่ดีในที่สุดภายใต้ความต้องการที่แท้จริงของผู้ปกครอง บริบทครอบครัว และชุมชน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

๑. จากการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ยังมีผู้ปกครองบางส่วนที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องและควรแก้ไข ดังนั้นจึงจำเป็นต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีทัศนคติที่ดีขึ้นอันจะส่งผลให้เด็กมีทันตสุขภาพช่องปากที่ดีต่อไป

๒. จากการวิจัย เจ้าหน้าที่ที่สามารถคืนข้อมูลปัญหาโรคและปัจจัยเสี่ยงการเกิดโรค ในการเรียนรู้แก่ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องในเวทีของชุมชนและบูรณาการงานเข้าร่วมกับงานกองการศึกษาของหน่วยงาน เพื่อสะดวกในการดำเนินงานจะส่งผลให้การนัดผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมได้ตามเป้าหมาย

๓. จากการวิจัย การติดตามผลกิจกรรมเยี่ยมบ้านผู้ปกครอง เป็นการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ร่วมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วยผู้ที่เก็บข้อมูล ผู้จัดบันทึก และผู้ให้ข้อมูล ผู้ศึกษาควรเตรียมข้อสัมภาษณ์ อุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครบ พร้อมในการเยี่ยมเพื่อไม่ให้เกิดความล่าช้า การสัมภาษณ์

จะไม่โทรประสานล่วงหน้า เพื่อเก็บข้อมูลจากสถานการณ์จริงและสิ่งแวดล้อมนอกบ้านและในบ้าน ประกอบการให้ข้อมูล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. การวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษาภายใต้สภาพการดำรงชีวิต ปัจจุบันได้เน้นปัจจัยทางด้านสังคมที่กำหนดวิธีการดูแลสุขภาพของชุมชน และครอบครัวในหมู่บ้านนั้นๆ การวิจัยครั้งต่อไปน่าจะทำการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้เข้าใจสังคม วัฒนธรรมและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของชุมชนได้มากขึ้น อันจะเป็นผลต่อการส่งเสริมทันตสุขภาพให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยในเรื่อง พฤติกรรมการดูแลสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่บ้านโพหนองอำเภอเสนางคนิคม จังหวัดอำนาจเจริญ สำเร็จลุล่วงได้ เพราะได้รับการอนุเคราะห์จากบุคคลต่างๆ ที่ได้สละเวลาในการ ให้คำปรึกษา คำแนะนำความคิดเห็น ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่องานวิจัย ดังนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคุณครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโพหนอง ที่ให้ความช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกตลอดเวลาในการทำงานวิจัยนี้ ขาดตกบกพร่อง หรือมีข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าขอภัยเป็นอย่างสูงมาก ณ ที่นี้ ด้วยและ ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานการวิจัย ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กองทันตสาธารณสุข,กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข,(๒๕๖๐). รายงานผลการสำรวจทันตสุขภาพแห่งชาติ

ครั้งที่ ๗. นนทบุรี : ผู้แต่ง.

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโพหนอง ข้อมูลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, ๒๕๕๖๒

โรงพยาบาลเสนางคนิคมฝ่ายงานทันตกรรม ข้อมูลนักเรียน, ๒๕๕๖๒

นิตยา นิยมการและนิรัตน์ อิมามิ๒ .(๒๕๕๔). ความรู้การรับรู้และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กของผู้ปกครองศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลพังราด อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง

อุดมพร รักเถาว์ และจากรุวรรณ .(๒๕๕๘). วงษ์เวช ความรู้ การรับรู้และพฤติกรรมของผู้ปกครองต่อการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน

วิษชุดา คมขำ .(๒๕๕๔). พฤติกรรมการดูแลสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองในเขตอำเภอสวี จังหวัดชุมพร

ขวัญชัย เบ้าจันทาร .(๒๕๕๙). พฤติกรรมของผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองแปน อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

นฤชิต ทองรุ่งเรืองชัยและพรณิ บุญชรหัตถกิจ .(๒๕๕๕). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันให้เด็กอายุ ๑-๕ ปีของผู้ปกครอง ในเขตอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

จิรา ศรีไตรเอียง .(๒๕๕๙). พฤติกรรมของผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

สุนิภา ชินวุฒิ .(๒๕๕๘).ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนใน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี

สุภารัตน์ กงแก้วและคณะ ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กก่อนวัยเรียนของ
ผู้ปกครองตำบลตะคร้อ อำเภอไพศาลี จังหวัด คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม สาขาวิชา
สาธารณสุขศาสตร์มหาวิทยาลัยปทุมธานี

ดวงเดือน วีระฤทธิ์พันธ์ .(๒๕๕๙).ได้ศึกษาพฤติกรรมช่องปากของเด็กก่อนวัยเรียนในบริบททาง สังคม
วัฒนธรรมชาวเขา หมู่บ้านอีโก้ปากกล้วย.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรศักดิ์ ภัคดีและรุจิรา ดวงสงค์ .(๒๕๖๑). ความรู้ ที่สนใจเกี่ยวกับโรคฟันผุและการดูแลสุขภาพช่องปาก ใน
เด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองในเขตอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

วิลาวัลย์ วีระอาชากุลและวิบูลย์ วีระอาชากุล . (๒๕๕๖). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคฟันน้ำนมผุใน
เด็กอายุ ๖ - ๓๐ เดือนในคลินิกเด็กดี โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พรรณราย ทัพนันตฤ .(๒๕๕๖). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับโรคฟันผุในเด็กปฐมวัยอายุ ๓-๖ ปีใน อำเภอ
พรหมคีรี นครศรีธรรมราช

อนันตยา พลสักขวา และคณะ .(๒๕๕๐). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคฟันผุในเด็กอายุ ๓ ปีในและ
นอกเขต เทศบาลไชยวาน อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี. วิทยาลัยการศึกษาศาสตร์,

อุดมพร รักเถาว์ และจาวรณ วงษ์เวช .(๒๕๕๘). ความรู้ ที่สนใจ และพฤติกรรมของผู้ปกครองต่อการดูแล
สุขภาพช่อง ปากเด็กก่อนวัยเรียน. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้,
สิรินันท์ ตั้งอยู่สุข และคณะ .(๒๕๕๖). โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพ
ช่อง ปากในเด็กก่อนวัยเรียน,

อรจิรา แสนทวิสุข ภูญาพัชญ์ ดุงโคกกรวดและปริญญา ผกานนท์ .(๒๕๕๙). การพัฒนารูปแบบการดูแล
ทันตสุขภาพในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
วัดศรีพรหม ๒ ต.นาจะหลวย อ.นาจะหลวย จ.อุบลราชธานี

นฤชิต ทองรุ่งเรืองชัยและพรรณิ บัญชรหัตถกิจ .(๒๕๕๖). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันให้
เด็กอายุ ๑-๕ ปีของผู้ปกครอง ในเขตอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู .ศรีนครินทร์เวชสาร ;
๒๘:๑๖-๒๒.

วันเพ็ญ มีสัจย์ .(๒๕๕๖). การเฝ้าระวังระวังทันตสุขภาพโดยครอบครัวเด็กนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
บ้านโคกโดง ตำบลไหล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์[วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตร์มหาบัณฑิต].
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

